НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра рослинництва

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет Агробіологічний
«_10_» _____06_____2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОСЛИННИЦТВО

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»
Освітньо-професійна програма 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»
Факультет Агробіологічний
Розробники: доцент, к. с.-г. наук, доцент Леся ГАРБАР

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на вивчення стану, перспектив розвитку сільськогосподарських культур в світі та Україні, їх морфо-біологічних особливостей, реакції нових сортів, гібридів на дію біотичних, абіотичних та антропогенних чинників середовища, елементів технологій вирощування, шляхів їх оптимізації, розробку технологій вирощування стабільно високих урожаїв якісної продукції на засадах інтенсифікації й екологічної безпеки.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	*Бакалавр*	
Спеціальність	*203* Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство	
Освітньо-професійна програма	Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	*екзамен*	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	**заочна**
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	4	
Лекційні заняття	*45*	
Практичні, семінарські заняття	*45*	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	*30*	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	*6*	

1. **Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни**

Метою учбової дисципліни «Рослинництво» є формування у майбутніх фахівців знань про технічно досконале і економічно вигідне вирощування високих урожаїв сільськогосподарських культур найкращої якості. На основі вивчення біологічних особливостей рослин студенти в подальшому зможуть розробляти заходи і методи оптимізації факторів зовнішнього середовища для максимальної реалізації потенціалу продуктивності сільськогосподарських культур. Дисципліна базується на знаннях про рослини польової культури, особливостях їх розвитку, вимогах до факторів природного середовища, сучасних прийомах і технологіях вирощування високих врожаїв високої якості при найменших затратах праці і коштів.

Набуття компетентностей:

ІК Здатність розв’язувати фахові спеціалізовані складні задачі та практичні проблеми професійної діяльності у садівництві і виноградарстві або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

фахові (спеціальні) компетентності:

СК 1. Здатність використовувати базові знання зі спеціалізованих підрозділів аграрної науки (плодівництво, овочівництво, виноградарство, ягідництво, грибівництво, рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, ґрунтознавство, механізація, захист рослин).

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН 6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	**Кількість годин**										
	денна форма						**заочна форма**				
	тижні	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
			л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
Модуль 1.Стан, перспективи та технології вирощування зернових злакових культур у світі та в Україні											
Тема 1. Стан та перспективи розвитку рослинництва у світі та в Україні	1	6	2	2		2					
Тема 2. Елементи технологій вирощування сільськогосподарських культур.	2	2	2	2							
Тема 3. Ріст та розвиток рослин. Фази росту та розвитку культур. Етапи органогенезу. Шкала ВВСН.	2	6	2	2		2					
Тема 4. Озимі зернові культури. Причини та попередження загибелі озимих культур	3	2	2	2							
Тема 5. Технологія вирощування пшениці озимої.	4	6	2	2		2					
Тема 6. Особливості технологічних процесів вирощування жита озимого, тритикале озимого, ячменю озимого	4	2	2	2							
Тема 7. Ярі зернові культури: значення, біологічні особливості, технологія вирощування. Ячмінь. Пшениця яра.	5	6	2	2		2					
Тема 8. Кукурудза –	6	2	2	2							

значення, біологічні особливості. Технології вирощування кукурудзи.											
Тема 9 Рис. Біологічні особливості культури. Технологія вирощування	6	6	2	2		2					
Тема 10. Гречка. Біологія, технологія вирощування культури	7	2	2	2							
Тема 1. Разом за модулем 1	50		20	20		10					
Модуль 2. Зернові бобові культури. Бульбоплоди. Коренеплоди.											
Тема 11Зернові бобові культури. Загальна характеристика та особливості технології вирощування гороху, сої.	8	6	2	2		2					
Тема 12. Стан та перспективи вирощування технічних культур. Класифікація технічних культур.	8	6	2	2		2					
Тема 13. Бульбоплоди. Загальна характеристика та особливості технології вирощування картоплі	9	6	2	2		2					
Тема 14. Коренеплоди. Загальна характеристика та особливості технології вирощування буряків цукрових.	10	8	2	2		4					
Разом за модулем 2	26		8	8		10					
Модуль 3. Олійні, ефіроолійні культури. Прядивні, ароматичні та алкалоїдовмісні культури											
Тема 15. Загальна характеристика олійних культур. Соняшник. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування	10	6	2	2		2					
Тема 16. Ріпак озимий. Ріпак ярий. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування	11	4	2	2							
Тема 17. Гірчиця, сафлор, арахіс. Значення, біологічні особливості та особливості технології вирощування	12	6	2	2		2					
Тема 18. Гірчиця, сафлор,	12	4	2	2							

арахіс. Значення, біологічні особливості та особливості технології вирощування											
Тема 19. Загальна характеристика ефіроолійних культур. Коріандр. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування	13	6	2	2		2					
Тема 20. Прядивні культури. Загальна характеристика та особливості технології вирощування льону-довгунця, конопель	14	4	2	2							
Тема 21. Ароматичні та алкалоїдовмісні культури. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування тютюну, махорки	14	6	2	2		2					
Тема 22. Хміль. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування.	15	8	3	3		2					
Усього годин	44		17	17		10					
Усього годин	120		45	45		30					

3.Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Стан та перспективи розвитку рослинництва у світі та в Україні	2
2.	Елементи технологій вирощування сільськогосподарських культур.	2
3.	Ріст та розвиток рослин. Фази росту та розвитку культур. Етапи органогенезу. Шкала ВВСН.	2
4.	Озимі зернові культури. Причини та попередження загибелі озимих культур	2
5.	Технологія вирощування пшениці озимої.	2
6.	Особливості технологічних процесів вирощування жита озимого, тритикале озимого, ячменю озимого	2
7.	Ярі зернові культури: значення, біологічні особливості, технологія вирощування. Ячмінь. Пшениця яра.	2
8.	Кукурудза – значення, біологічні особливості. Технології вирощування кукурудзи.	2
9.	Рис. Біологічні особливості культури. Технологія вирощуван	2
10.	Гречка. Біологія, технологія вирощування культури	2

11	Зернові бобові культури. Загальна характеристика та особливості технології вирощування гороху, сої.	4
12	Стан та перспективи вирощування технічних культур. Класифікація технічних культур.	2
13	Бульбоплоди. Загальна характеристика та особливості технології вирощування картоплі	2
14	Коренеплоди. Загальна характеристика та особливості технології вирощування буряків цукрових.	2
15	Загальна характеристика олійних культур. Соняшник. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування	2
16	Ріпак озимий. Ріпак ярий. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування	2
17	Гірчиця, сафлор, арахіс. Значення, біологічні особливості та особливості технології вирощування	2
18	Гірчиця, сафлор, арахіс. Значення, біологічні особливості та особливості технології вирощування	2
19	Загальна характеристика ефіроолійних культур. Коріандр. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування	2
20	Прядивні культури. Загальна характеристика та особливості технології вирощування льону-довгунця, конопель.	2
21	Ароматичні та алкалоїдовмісні культури. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування тютюну, махорки	2
22	Хміль. Значення, біологічні особливості та технологія вирощування.	3

4.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика зернових злакових культур	4
2	Фази росту та розвитку. Етапи органогенезу	2
3	Морфобіологічні особливості зернових культур озимого типу розвитку. Пшениця, ячмінь. Види, різновидності	2
4	Морфобіологічні особливості жита і тритикале. Систематика. Види та різновидності	2
5	Морфобіологічні особливості вівса. Види та їх характеримтика	2
6	Морфобіологічні особливості кукурудзи	2
7	Морфобіологічні особливості сорга, проса, чумизи, могару. Види, різновидності	2
8	Гречка. Морфобіологічні особливості .	2
9	Загальна характеристика зернобобових культур.	4

10	Бульбоплоди. Картопля. Ботанічна характеристика.	2
11	Коренеплоди. Загальна характеристика. Буряки цукрові.	2
12	Анатомічна будова коренеплодів цукрових буряків.	2
13	Загальні особливості олійних культур. Визначення олійних культур за плодами і насінням.	4
14	Ботанічна характеристика та особливості будови соняшника	2
15	Ботаніко-морфологічна характеристика малопоширених олійних культур (сафлор. рицина)	2
16	Капустяні олійні культури	2
17	Загальна характеристика ефіроолійних культур. Коріандр	2
18	Прядивні культури. Льон. Коноплі.	2
19	Алкалоїдовмісні культури. Будова рослин тютюну, махорки	2
20	Визначення біологічної врожайності зернових культур та її структура	1

5.Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1.Стан, перспективи та технології вирощування зернових злакових культур у світі та в Україні		
1	Значення мікроелементів у формуванні продуктивності зернових культур.	2
2	Вплив основних елементів живлення на ріст та розвиток сільськогосподарських культур.	2
3	Фази росту та розвитку, етапи органогенезу, шкала ВВСН пшениці.	2
4	Фази росту та розвитку, етапи органогенезу, шкала ВВСН сорго.	2
5	Фази росту та розвитку, етапи органогенезу, шкала ВВСН гречки.	2
Модуль 2. Зернові бобові культури. Бульбоплоди. Коренеплоди.		
6	Азотфіксуючі бактерії: роль у розвитку бобових культур.	2
7	Вплив удобрення на розвиток азотфіксуючих бактерії.	2
8	Біологічні особливості та технологія вирощування нуту.	2
9	Біологічні особливості та технологія вирощування чини.	2
10	Біологічні особливості та технологія вирощування сочевиці.	2
Модуль 3. Олійні, ефіроолійні культури. Прядивні, ароматичні та алкалоїдовмісні культури		
11	Визначення елементів структури врожаю соняшнику.	2
12	Визначення елементів структури врожаю ріпаку.	2
13	Визначення структури врожаю коріандру.	2
14	Десикація. Застосування на різних культурах.	2
15	Особливості закладки хмільників.	2

6.Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- екзамен.

7.Методи навчання*:*

- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1.Стан, перспективи та технології вирощування зернових злакових культур у світі та в Україні		
Практична робота 1-2.	Розуміння морфобіологічних особливостей зернових злакових культур, вміння ідентифікувати хліба першої та другої групи за морфологічними ознаками	5
Практична робота 3.	Вміння визначити фазу росту та розвитку, епапи органогенезу рослин, мікростадії та макростадії їх розвитку, виявляти можливості впливу на продуційні процеси рослин впродовж їх циклу розвитку.	5
Практична робота 4.	Володіння знаннями щодо морфобіологічних особливостей зернових культур озимого типу розвитку	5
Практична робота 5.	Вміння за морфобіологічними особливості рослин розрізняти види та різновидності рослин.	5
Практична робота 6.	Вміння за морфобіологічними особливості рослин ідентифікувати види, різновидності.	5
Практична робота 7.	Володіння знаннями щодо морфобіологічних особливостей	5

	культури для ідентифікації підвидів та видів рослин.	
Практична робота 8.	Вміння визначити за морфологічними ознаками види та різновидності культур та аналізувати вплив на формування продуктивності біотичних чинників.	5
Практична робота 9.	Вміння провести аналіз структурних елементів врожаю культури та виявляти вплив на формування її продуктивносі.	5
Самостійна робота 1.	Вміння виявити вплив на різних етапах росту та розвитку на формування продуктивності зернових злакових культур	5
Модульна контрольна робота 1.	Демонструвати знання й розуміння особливостей росту, розвитку та формування продуктивності зернових злакових культур за впливу технологічних процесів їх вирощування для досягнення подальших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	50
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Зернові бобові культури. Бульбоплоди. Коренеплоди.		
Практична робота 10	Вміння ідентифікувати за морфологічними ознаками та сходами зернових бобових культур.	5
Практична робота 11.	Знання морфологічних особливостей будови бульбоплідних культур на прикладі картоплі та вміння виявити можливостей впливу через елементи технології вирощування на підвищення продуктивності культури.	5
Практична робота 12.	Вміння ідентифікувати за морфологічними ознаками та сходами коренеплідних культур, виявляти вплив на формування продуктивності та якісні показники урожаю елементів технології вирощування.	5
Практична робота 13.		5
Самостійна робота 2.	Виявлення особливостей росту та розвитку зернових бобових, бульбоплідних та коренеплідних культур. Вміння аналізувати технологічні процеси за вирощування зазначених груп культур.	5

Модульна контрольна робота 2.	Демонструвати знання й розуміння особливостей росту, розвитку та формування продуктивності зернових бобових, бульбоплідних та коренеплідних культур за впливу технологічних процесів їх вирощування для досягнення подальших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	75
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Олійні, ефіроолійні культури. Прядивні, ароматичні та алкалоїдовмісні культури		
Практична робота 14-.	Вміння розпізнавати та ідентифікувати за морфологічними ознаками представників групи олійних культур.	5
Практична робота 15.	Знання морфологічних особливостей будови різних груп соняшника, вміння аналізувати вплив біотичних чинників на особливості росту та розвитку рослин.	5
Практична робота 16.	Вміння розпізнавати та ідентифікувати за морфологічними ознаками малопоширених олійних культур.	5
Практична робота 17.	Знання морфологічних особливостей будови олійних культур родини Капустяних, вміння аналізувати вплив біотичних чинників на особливості росту та розвитку рослин.	5
Практична робота 18.	Вміння розпізнавати та ідентифікувати за морфологічними ознаками представників групи ефіроолійних культур.	5
Практична робота 19	Володіння інформацією щодо морфологічної, анатомічної будови прядивних культур та можливостей впливу на показники урожайності та якості врожаю.	5
Практична робота 20	Знання морфологічних особливостей будови алкалоїдовмісних культур.	5
Практична робота 21	Вміння визначати показники біологічної урожайності сільськогосподарських культур з врахування їх морфобіологічної будови.	5
Самостійна робота 3.	Вміння розраховувати біологічну урожайність сільськогосподарських	5

	культур з врахуванням елементів структури врожаю.	
Модульна контрольна робота 3	Демонструвати знання й розуміння особливостей росту, розвитку та формування продуктивності олійних, ефіроолійних і алкалоїдовмісних культур за впливу технологічних процесів їх вирощування для досягнення подальших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	55
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	**(М1 + М2)/2*0,7 ≤ 70**	
Екзамен	**30**	
Всього за курс	**(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100**	
Курсовий проект/робота (*за наявності*)		**100**

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1808;

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- Каленська С.М., Гарбар Л.А. Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни «Рослинництво» для студентів заочної форми навчання спеціальності 203 «Садівництво і виноградарство» ОС «Бакалавр». К.: "ЦП Компринт", 2020.
- Програма навчальної практики з дисципліни «Рослинництво» для студентів спеціальності 203 «Садівництво і виноградарство» ОС «Бакалавр» / С. М. Каленська, М. Я. Дмитришак, Т. В. Антал, Л. А. Гарбар Київ : Видавничий центр НУБіП України, 2021. 48 с.
- Робочий зошит для виконання практичних робіт.
- Рослинництво з основами кормовиробництва та агрометеорології. Частина 1: підручник/ С.М. Каленська та ін. Київ: Прінтеко, 2023. 610 с.
-

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Каленська С. М., Дмитришак М. Я., Мокрієнко В. А. Зернові та зернобобові культури. Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ "ТВОРИ". 2020. 366 с.
2. Енергетичні та сировинні рослині ресурси. Навчальний посібник / С. М. Каленська. К.: ТОВ «Центр поліграфії «Компринт». 2022. 322